

מפרכת פיוט וזרית הומור, המצניעה לא פעם נימה של עצבות ובקורת חריפה. גיבורי סיפוריו של רות הם יהודים "מתבללים", שהתבללותם מודעת להם והופכת הרגל שאין להמיק מפניו. עם זאת הם נקלעים בין הרצון לסלק את תווי האופי היהודי המיוחד, תווים אשר ברבים מהם רות מטפל באיזמל חד ומוקיע, לבין הידיעה כי אפשר לטשטש את סימני הזהות החיצוניים אך קשה, או אי אפשר לגמרי, לבטל את סימני הזהות הפנימיים. המיוחד ברות הוא שאינו מטפל במערכת יחסים זו מזוית-ראייה אחת, אף לא בנימה של בכינות, מליצה והתיסרות. בכך הוא מצליח להפיק מן החומר סיפורים נוחים לקריאה המציירים כמעט במדויק, מקרוב, עולם יהודי מורכב ומסובך, שעל-הרוב הוא מגיע לתודעתנו במספר הכללות. הטוב בסיפורים הקצרים הוא "אלי הקנאי".

המקום לפי רצון אשתו רק לאחר שוותיקיו ימותו. הוא נשאר בו לאחר מותם כדי להמשיך. ביסודו של מחזור הטבע—הצמיחה והרכליון, וראיבן נותר למלא את מקומו במחזורי ריות-המשך זו. גם המשברים הם אפוא משברי רים עונתיים, צפויים. כובד העמק תמיד גיבור.

גורל זה הקבוע מראש דן את סיפורי לון למיכניות ועייפות. האהבה, המריבה, המיתה והפרידה—כל אלו נמסרות בטון כבד, מסורר. בל תהיות הגיבור לא תמיד הן מוצאות סיימוכים בתוכן הסיפור. הצורה ה"מיושנת" בה נמסרים הדברים אינה במקרה זה לזכותו של המחבר אלא היא מסייעת לו ליצור סיפורים בינוניים עד מאד. כדי לומר, "הגיוס הכללי הזה שהיה מיוחד ימים רבים—למה רוצים מה שבאמת אין לדעת היכן הוא?" אין צורך לספר מעשה נדוש ומיגע ולכרוך אותו במלחמת-ששת-הימים.

ג. י.

ספרים חדשים

בהוצאת דביר

רוברט אוואן

מאת

גדעון פרוידנברג — 12 ל"י

האדם מחפש משמעות

מאת

ויקטור פראנקל — 3.50 ל"י

יוהאנס קפלר

מאת

ארטור קסטלר — 6 ל"י

תחנה ודרך

מאת

אברהם ברוידס — 7 ל"י

נרות דולקים

מאת

בלה שאגל — 9.80 ל"י

היה שלום, קולומבוס

"קובלנת פודטנוי" משך תשומת-לב מרובה למחברו, פיליפ רות, וסרט שקרב היה לבוא אל מסכינו ודאי החיש את התרגום של קובץ סיפוריו, שהופיע לפני יותר מעשר שנים. הסיפורים עושים שירות טוב לשמו של רות כמספר. אמנם אין הוא מגיע לדרגתם של סופרים יהודים-אמריקאים אחרים הכותבים על נושאים דימיים, כגון מלמוד או בלו, אולם מעלתו בכך שהוא מגיש אותם בקלילות שובר בה העמקות מתחלפת בשנינות, בדיאלוגים קצרים וחריפים הבאים להצביע, בנעימה סאטירית אך אוהדת לפעמים, על תכונות סיפוריות לחברה היהודית באמריקה, בעיקר זו מן המעמד הבינוני הנמוך והעליון.

אכן, זוהי אותה בעיה של טיב הזהות ופשר הקיומיות היהודית בחברה האמריקאית הפתוחה. ורות מציג אותה בשטחיות מלבבת.

* פיליפ רות: היה שלום קולומבוס; תרגום: חיים גליקסטיין; הוצאת שוקן, 1970; 238 עמ'.

אף גם האינטליגנטי ביותר. הוא עושה שירות חינוכי חשוב בדעת־הקהל במערב, ומי שטרם להביא לקורא העברי עשה שירות נכבד למחשבה המדינית בארץ הזאת.

הרקע האישי של פרופ' ספרן ממציא לו את מיטב הנתונים לכתיבת חיבור אובייקטיבי, מקיף, מאוזן, מפוכח ולמדני על הנושא שעמי בא להתמודד כאן. נדב ספרן עצמו הוא יליד קאהיר, בן למשפחה שעמוקים שרשיה במזרח התיכון, ומשמעמד על דעתו בא לארץ־ישראל — "לעבודה ולהגנה, לקיבוץ ולהכשרה", כל־שון הסיסמה התמימה והקולנית של תנועת "הנוער העובד" שבכבר־הימים. הוא עבד בהכשרה. הוא נלהם בשורות הפלמ"ח ב־1948. לימים יצא לארה"ב ללמוד שם את מדעי־המזרח ומדעי־המדינה, ועכשיו הוא משמש פרופיסור לתורת־המימשל במכללת הארוורד. בשנות ה־60 עשה פרקי־זמן ממוש־כים למדי לצרכי מחקר במצרים. בישראל, באיראן ובצפון־אפריקה. הוא כתב ספר מצוין על הרקע הרעיוני והחברתי לצמיחתה של מצרים החדשה, ועוד ספר על מדיניות־החוק האמריקאית ומדינת־ישראל—שהיה, בעצם, מורה־דרך מאיר־עיניים למדיניות־החוק־והפנים של ישראל. נתונים אלה עשו לו מהלכים לא בחוגים אקדמיים בלבד, ולא אחת אף נת־בקש לתרום מעצתו לדרגים בכירים של קב"ע ת־מדינית.

ספרו זה האחרון (שבמקורו נתקרא "מלחמה אל מלחמה") הוא זיווג (מוצלח) של שני ספריים שעליהם שקד המחבר בפרקי־זמן נפרדים. האחד, שנועד להופיע בשם "מדיניות של כוח במזרח התיכון", הוכן לדפוס סמוך לפני מלחמת־67. והשני, המתחקה אחר התפתחות המשבר בחדשי מאי־יוני 1967 ודן באסטר־טגיה של המלחמה גופה ובמהלכיה, נכתב, כמובן, בעקבות המעשים, והוא מסכם דברים מנקודת־הראות של קיץ 1968. אם גם אפשר לשער כי בשלב מסוים, מיד לאחר ההתפוצ־צות הגדולה, קרוב היה המחבר להיואש

ישיבה חרדית המוקמת בעיר אמריקאית טי־סוית מעיררת סערה בקרב היהודים ה"מו־דרניים" היושבים בה. בגדי החרדים הופכים סמל לקנאות, לאטימות, לעבר רחוק. בהכרה מודרנית, פתוחה, אין מקום לסמלי הקנאות, העלולים לעורר מתיחות, ואין בה מקום ל־אטימות קהילתית כמו במזרח־אירופה. השאי־פה לדמות לסביבה מוארת בנובילה "היה שלום, קולומבוס", ואילו הצד השני של שאי־פה זו, הצביעות והניצול הציני של הייחוד, מוארים בסיפורים "מגן האמונה", שבניגוד למקובל בסיפורי־צבא אחרים מתארים הם איך מבקשים חיילים יהודים לנצל את יהדותם, וכיצד המירו היהודים את דתם. אלי פק, עורך־הדין הגשלח מטעם הקהילה לסלק את הישיבה, נתקל באותה זהות יהודית השייכת לעבר, נדבק בה לרגע, ולובש בגדי חסיד. הוא אף נודד לכפות על בנו אותה "מורשת מדינת־ריח", בין ימצא הרבר חן בעיניו ובין לא: "הבגד אינו אלא תחפושת והוא מוסר מאלי עליידי ידידיו. אולם סס־ההרגעה עד לאפלת מעמקי לא הגיע".

הנובילה "היה שלום, קולומבוס" כתובה ביד אמן, ההופך טיפוסים שדופים ומעשה אהבה נדוש לסיפור אנין, שגיבוריו אנשים חיים, אהבים ומתלבטים. ההגזמה הגסה והקארי־קאטורה אינן פוגעית במהימנות הדמיות. רק דודתו של ניל מזכירה לנו את דמות הסיוטים של אמו של פורטנוי, אך כאן אין היא אלא טרחנית מעצבנת בנוסח יגור ולא שתלטנית עד כדי לסרס את בנה. סיפוריו של רות אינם מזכים אותו בתואר של סופר מעולה ומעמיק, אך יש בהם חיוניות הסיפור, הצילום הזורנאליסטי־כמעט של עובדות־חיים מקומיות, והארה שנונה ועציבה כאחת של חיי היהודים ומצבם בנוסח האמריקאי.

ג. י.

העימות הערבי־הישראלי

מכל הספרים המרובים שהופיעו בשנים האחרונות על מה שקרוי בלשון נקיה "הסיכסוך" או "העימות" בין מדינת־ישראל למדינות הערביות דומה כי זה הספר המניח את הדעת

• נדב ספרן: העימות הערבי־הישראלי 1967—1948; תרגום: אהרן אמיר; בית־הדפוס: "העיתון"; 383 עמ'.
צאה כתר בע"מ, ירושלים, 1969; 383 עמ'.